

Caspar Mauritius   Josua Arnd

Diatribae Philologicae Pentas Prima

Rostochii: Kilius, 1645

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729616908>

Druck   Freier Zugang

RL phil 1645

Gaspar Meunier

Donna Anna

1)

DIATRIBÆ PHILOLOGICÆ
PENTAS PRIMA.

PRÆSIDE

Viro Clarissimo & Excellentissimo

DN. M. CASPARO MAURITIO,

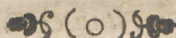
Log. Prof. Publ.

*Rostochl Auditorio Magno representata
ad d. 3. Sept. martinis*

à

JOSUA ARNDIO,

Auctore & Resp.

ROSTOCHII,

Literis exscripsit NICOLAUS KILIUS, Acad. Typographus.

ANNO M. DC. XLV.

1645

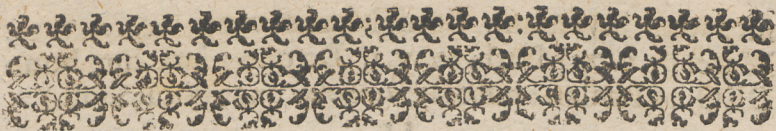
Admodum
Reverendo, Clarissimo, Doctissimo
VIRO
DN. M. SAMUELI ARNOLDI,
Ecclesiae Gustroviens. Cathedralis Pastori
per quatuor & viginti annos meritissimo, &
Ministerij Seniori venerando, Dn. Patri suo

D. D.

*Ad neminem justius, Venerande Pater,
quam ad Te haec Fentis properat. Su-
me itaq. & DEI gratia & Tui quon-
dam laboris, & Mei studij non pri-
mum sed publicum documentum.*
Vale.

Auctor.

CUM DEO!

THESIS I.

Εξουσία plus est quam δύναμις.

Nlla est regia quædam & Majestatica (averte aures Latium!) liberrimaq; potestas, Hæc potentia, quam illa exercet. Non igitur in locis Scripturæ ubi de Christo dicitur, fingendum est novum in Grammatica monstrum. Qui *ἐξουσίαν* habet, habet & *δύναμιν*. Absq; hæc quid illa esset, si non esset Tantalus? Phalar. ep. 122. *ἐξουσίαν ἔχομεν δρᾶν*. Hoc dicit ille more suo gloriosius ut Tyrannus, de quibus ille apud Senecam, quæ juvat reges eant, & alibi apud eund. Quod Jovi hoc regi licet. id. ep. 38. *δρχῆς ἐξουσίαν* ep. 29. *ἐξουσία διὰ τὴν δρχὴν ἔχειν ὁμολογῶ*. Dio. l. 43. Xiphilin. *ἡ ἐξουσία μετριάσσει πάντα τὰ κτηθέντα τηρεῖ*. Et *ἀναίδην ἐς πάντι ἀπλῶς τῇ δυνάμει καταχρῶμεν* Θ , *ἔπι εὐνοίαν ἀληθῆ ἔτ' ἀσφάλειαν ἀκρίβη εὐλοπετα*. Viden' *ἐξουσίαν* & *δύναμιν*? Themist. orat. 58 *μόνῳ θεῷ καὶ βασιλεῖ ἐν ἐξουσία ἐστὶ ζωῆς ἐπιδῶνα*. Dio Xiphil. in Vitell. nō procul à limine. *ἐν ποιούτῃ ἐξουσία καθεστῶς*. Zosims l. 21 in Constantin. *καὶ ἐξουσίαν ἀπαντα πράττειν* Basil. imperat. fil. 51. *εὐπροσιτ* Θ *γίνε διὰ τὴν ἀνω ἐξουσίαν*. Agapet. orat. 48. *γίνε τῆς ὑπὸ κείνοις καὶ φοβερός διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἐξουσίας καὶ ποθενός διὰ τὴν παροχὴν τῆς εὐπτίας*. Sed quorsum? Adeant ibi *χειρομάχοι* Critici locum 1. Cor. 15, 24. ubi *δρχὴν ἐξουσίαν* & *δύναμιν* hoc eodem sensu cum ceteris u-

furpatum invenienti Conf. Marc. ii v. 27. Luc. 4. v. 36.
Marc. 6: v. 7. Matth. 10. v. 1. De quo plura cum bono
DEO ad Phalar, epistolas *ἑυρεσιολογίας* quas vocat Svid.)

II.

ὑπὲρ in loco Pauli 1. Cor. 15, 29. non significat

Præter, sed Pro.

[Hæc est verissima & *ἑυρεσιολογία* sententia, de quâ
prodi dictator Scaliger (dicam verbis festivissimi Taub-
mani) & doce nos literatorculos. Ita ergo ille l. 3.
ep. 237. *ὑπὲρ τῶν νεκρῶν* cum articulo considerandum,
deinde mos priscae superstitionis, quamvis tempore
Apostolorum atq; adeo vivente Paulo nata, sub-
est. *βαπτίζεσθαι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν*, est pro mortuis quibus-
dam baptizari, *ὑπὲρ νεκρῶν*, pro omnibus mortuis. At
nemo *ὑπὲρ νεκρῶν* sed *ὑπὲρ τῶν νεκρῶν* baptizabatur, pro
quibusdam mortuis, qui in familiâ, antequam illis con-
tigitur baptizari, decesserant. Quia enim dictum, qui
crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit, contrarium
in ferebant, qui non baptizatus fuerit, salvus non erit.
Ideo si quis in familiâ nondum baptizatus moreretur,
paterfamiliâs pro eo quotannis baptizari se procura-
bat, & hoc modo satisfecisse se pro mortuo putabat.
Mos hic diu apud supersticiosos quosdam teste Tertul-
liano, duravit, isq; quotannis Calend. Febr. instaura-
batur. Et post pauca: Apostolus cum videret homi-
nes negare resurrectionem ex illorum facto eos quam-
vis stultos arguit: Negatis ullam esse resurrectionem,
quomodo ergo quidam inter vos in spem resurrectionis
se pro mortuis quibusdam, ut ipsi resurgentes salven-
tur, baptizari in familiâ curant, si resurrectio nulla est?
stultus est mos baptizari pro alio in spem resurrectio-
nis

nis, stultior opinio baptizari in spem resurrectionis
& tamen resurrectionem negare. Hæc Illustriss.
ille Heros. Cui quid ego addam? Verbum non
amplius.]

III.

Philologia non est studium linguarum Orientalium.

[Matth. Martinius, Perottus & Alstedius hunc
errant errorem, Philologiam putà esse studium lin-
guarum orientalium. Videndum an rectè: Phry-
nich: φιλόλογος ὁ φιλῶν τὰς λέξεις καὶ σπαράζων περὶ
παιδείαν. Ubi Hoeschel. vertit, literarum studio-
sum Cic. ad Att. l. 3. & alibi Philologiæ ut & alij me-
minerunt, Quinti Fratris Ciceronis libertus Philo-
logus fuit appellatus, Alpheum Priscianus nominat
Philologum, Marrian. Capella scripsit de Nuptiis
Philologiæ. Quis unquam hos homines dixerit
Chaldaicè, Hebraicè &c. scivisse? Maximus Casau-
bonus (quem titulum à Vossio habet) Comment. in
Svet. August. ita: Philologiam appello historiæ &
rerum antiquarum cognitionem, literasq; huma-
niores, quas qui tenent, Eruditi propriè vocantur,
inquit M. Tullius. Sveton. de ill. Gramm. c. 10.
Atteium primum Philologi nomen assumfisse scri-
bit, qui ab Asin. Pollione vocatur Grammaticus La-
tinus. Jos. Scalig. homo incomparabilis l. 1. epist.
20. & l. 4. ep. 451. hæc acutissimè ita complexus
est, ut tres faciat Grammaticæ species: Τεχνικὴν,
ἰσοεικὴν & ἰδιαιτέραν ἢ κλειτικὴν. Qui igitur has omnes
possidet, is demùm Philologus est. Quod si quis
κατὰ τὰ νῦν φιλόλογον locuturus Linguas Orientales in-

eluserit, eum non fastidiosi Saltem non ubi Hebraea forte à limine inspexit, mera Philologica crepet.]

IV.

Stylus N. Testamenti Graecus est.

[Proratione seculi quo scriptum illud est. Objiciunt hic Solœcismos, Barbarismos, Hebraismos & quid non? Vereor ne coelum ruat. Disquiramus. voces barbaras περιπερεύεσθαι, μάκελλον, κισσώδια &c. Phrases itidem, ευχαριστήν, ἐσχάτως ἔχειν ἀποπίσσεσθαι &c. quando illi puritati N. T. objiciunt, aliud nihil agunt, quàm quòd se ἀνέλληνας esse quasi in theatro toti mundo declamitant. Quod quidem quàm divinè à summo illo Salmasio Comment. de Hellenist. Quæst. I. p. 85, 86. &c. sic tractatum & Marrucinis istis ob oculos positum, legant quibus adhuc literati sanguinis superest guttula: Si hoc non est Græcè scribere, admiscere voces seculo usitatas, loqui cum συγχρόνοις, nec Homerus nec Herodotus nec alij Græcè scripserunt. Nec Sallustius Latine nec Cicero nec Varro & quis non? Nec N. T. Syriacum, Syriacum est, habet enim immixtas voces Latinas, Græcas, ut Evangelium, eucharistia &c. neq; nos Germani Germanicè loquemur aut scribemus, quin Gallicè potiùs. Et rectè Salmasius, nullum ferè in N. T. verbum reperiri dicit quin apud aliquem veterum auctorum etiam, reperiatur. Num igitur Romana illa vocabula pauca efficere possunt, ut Græcus non dicatur sermo quo conscriptum est Novum Testamentum. De Hebraïsmis id. p. 109. de quibus nostrum canonem adjicimus: Hebræa

μῆτεσ-

μητε οὐλάτῃ (liceat) filiabus suis omnibus vestigia or-
tus sui impressit. Ita Germanorum, Arabum,
Chaldæorum, Græcorum, Latinorum *πικρῆ* no-
tata deprehendemus, quod tamen non barba-
rismum impingit linguæ isti sed idiotismum. Non
igitur est, quod hic tot soloecismos, barbarismos
observent Critici sacri, cum Spiritus Sanctus lo-
cutus sit istius seculi hominibus.]

V.

Ἄρτ ἐπίσιον à Theandro Luthero
rectè veritur.

[Panis Spiritualis Christus hic neutiquam in-
telligitur cum & ille nullibi in sacris vocetur *ἄρτ*
ἐπίσιον, & repugnet textui. Christus enim doctur-
us discipulos suos homines simplices & minimè
ἁεσοβατένας eâ formula utitur quâ & *βαπτιστῶν* gen-
tilem eos dedoceat & veram orandi methodum in-
culcet. Primò itaq; respectu DEI docet eos ante
omnia petere, ut nomen DEI sanctificetur (Nam
hoc est quod alibi dicit, Quærite primum regnum
& c.) ut regnum ejus adveniat, ut voluntas ejus fiat,
deinde respectu sui i. e. discipulorum, ut panem quo
indies egemus det illis hodie *τῷ ἐνεῶς π χρόνῳ*, ut illis
remittat peccata & c. Non enim quisquam eò Epi-
curæ securitatis deveniat, ut putet à Christo pro-
hibitum petere subsidia hujus vitæ à DEO. Ita
Matth. 6, 10, *τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπίσιον δὲς ἡμῖν σήμερον.*
Luc. 11, 12, *τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπίσιον δίδε ἡμῖν τὸ κατ' ἡμέ-
ραν.* Hic *τὸν ἐπίσιον* signantèr cum articulo & quasi
in *πᾶρεν θεῶν* positum, id, quod *ὁ ἐπέρχεται, τὸν ἐπόντα,*
qui

qui indies se quasi excipit, quomodo Germ. *ein Tag*
 folget den andern in re simili. Neq; in *ἡμέραν* sed
 in *ἡμέραν* petitio latet, quod quasi alterum illud
 retundit, *σήμερον, τῷ ἐνεσώπι χρόνω*. Non igitur hoc pu-
 gnat cum doctrina Christi, quâ prohibet curâ crasti-
 ni, quam & reprimat *ἡμέραν* & *ἡμέραν*. de quo
 plura alibi. Optimè omnium ita Lutherus & ille qui
οἱ πένυται Scaliger l. 4. ep. 444. Ita ille. Dominus
 qui de gratia DEI desperare nos vetat ut ne crastina
 quidem curemus, panem in diem hodiernū ab ipso
 met DEO petere nos jubet. Estq; *ἄρτος ἐπιείας*
 quod Hebraismus multis verbis circum locutus est,
כֶּרֶם רִים דְּבַר הַחֶלֶב *ἄρτον τῆ μέσσης ἡμετέρας τὸν κατ' ἡμέ-*
ραν. Ab *ἐπι* & *εἰσία* qui derivant, næ ii malè à
 Prisciano accipiuntur. Itaq; de eo ne co-
 gitandum quidem posthæc.

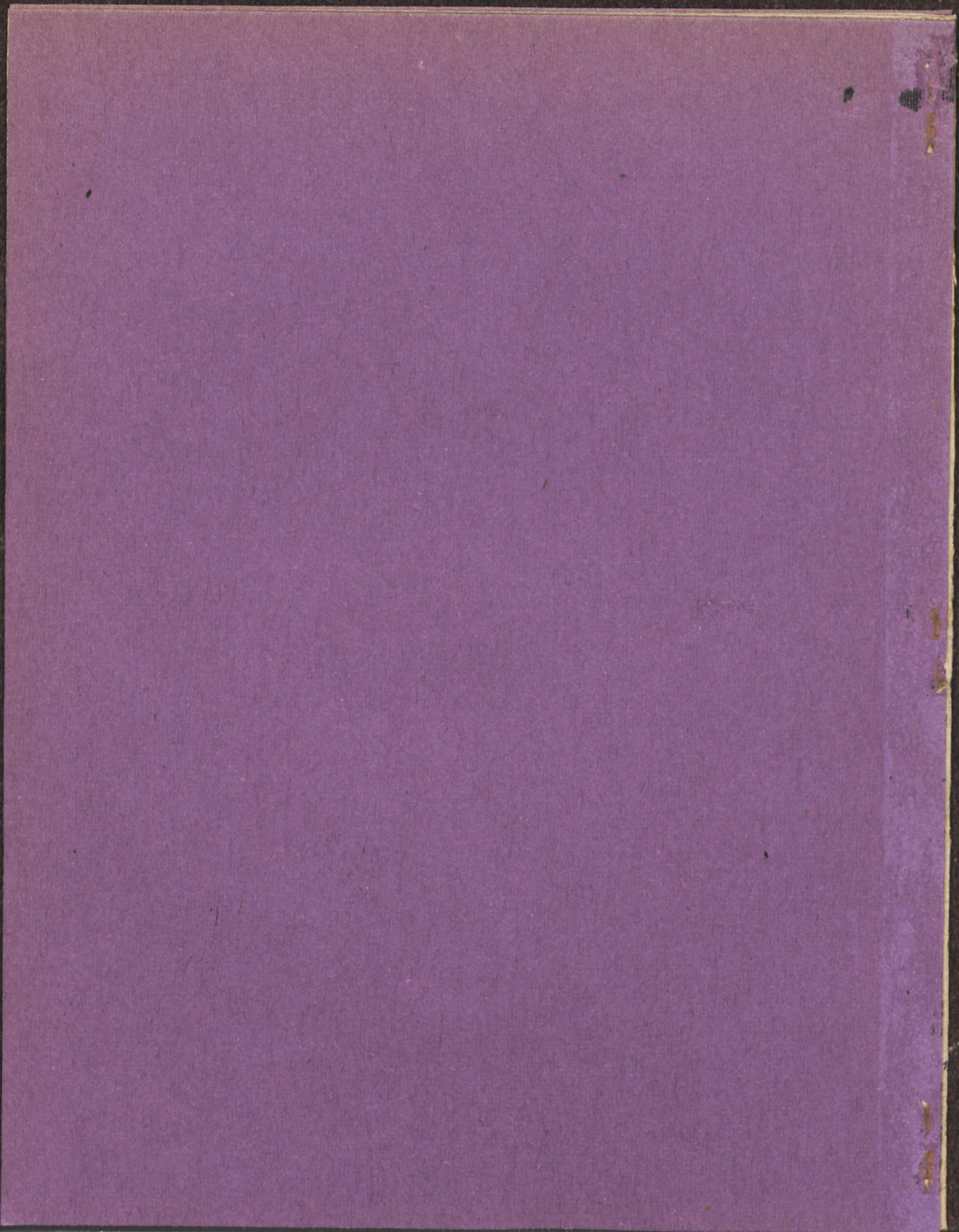
FINIS.

μητρογλώττη (liceat) filiabus suis omni-
 tus sui impressit. Ita Germanorum
 Chaldaeorum, Graecorum, Latinorum
 tantam deprehendemus, quod tam-
 rismum impingit linguae isti sed idio-
 igitur est, quod hic tot soloecismos
 observent Critici sacri, cum Spiritus
 curus sit istius seculi hominibus.]

V.
 Ἄρτος ἐπίσιος à Theandro L
 rectè vertitur.

[Panis Spiritualis Christus hic
 telligitur cum & illè nullibi in sacris
 ἐπίσιος, & repugnet textui. Christus
 rus discipulos suos homines simpli-
 ἀεσβατένας eà formula utitur quâ &
 tilem eos dedoceat & veram orandi-
 culcet. Primò itaq; respectu DEI
 omnia petere, ut nomen DEI sancti
 hoc est quod alibi dicit, Quærite p-
 &c.) ut regnum ejus adveniat, ut vo-
 deinde respectu sui i. e. discipulorum
 indies egemus det illis hodie τῶ ἐνεῶς
 remittat peccata &c. Non enim qu-
 curæ securitatis deveniat, ut pute-
 hibitum petere subsidia hujus vitæ
 Matth. 6, 10, τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπίσιον
 Luc. 11, 12, τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπίσιον διδ-
 ραν. Hic τὸν ἐπίσιον signantèr cum
 in παρενθέσει positum, id, quod ὁ ἐπέ-]

the scale towards document